

לתת תודה, לא לומר תודה

סדר יומו של יהודי נפתח בהכרת תודה על שלל דברים. מה החידוש בהבאת הביכורים? על הכרת תודה שמלווה בעשייה.

לסייע לאמריקה

לפני מספר שנים הגיעה משלחת ישראלית של לוחמי אש לקליפורניה כדי לסייע בכיבוי השריפות הקשות, לאחר שמושל קליפורניה פנה למושלי מדינות בתוך ארה"ב ולמדינות מחוץ לארה"ב בקריאה שיבואו לעזור למדינתו להתמודד עם השריפות שמשתוללות שם. ישראל שמחה מאוד על ההזדמנות להושיט עזרה לבת בריתה הקרובה ביותר. המשלחת כללה עשרה קצינים עם ניסיון רב בשריפות גדולות, שהגיעו במטרה לחלוק מניסיונם ולעזור להציל חיים.

לפני שעזבו את הארץ, השר הממונה עליהם בירך אותם ואמר שזוהי הפעם הראשונה שמשלחת של לוחמי אש יוצאת לארצות הברית לסייע בכיבוי דלקות. הוא הוסיף, שהמשלחת ממלאת את עם ישראל בגאווה גדולה: "היום אתם השליחים של כל עם ישראל, אתם תתבלטו שם במקצועיות מבצעות ובמסירות הנפש".

בישראל התרגשו מאוד מהנסיעה הזאת, כי קרה כאן משהו שאין לו תקדים. בשריפות הגדולות באזור הכרמל בשנת תש"ע (2010) בישראל נשענו במידה רבה על ה'סופר טנקר' [?] מטוס הכיבוי הגדול מארה"ב, שמיומנת ומנוסה בשריפות הרבה יותר מידידתה הקטנה. והנה הדוד סם נעזר בנו.

פרשת השבוע, 'כי תבוא', פותחת במצוות ביכורים. בארץ ישראל בזמן שבית המקדש היה קיים חקלאי שגידל תאנים, תמרים או ענבים שהיה יוצא לשדה ורואה תאנה או אשכול ענבים שהנביטו היה מסמן את פירות

הביכורים, וכאשר הבשילו ונהיו מוכנים לאכילה הוא היה קוטף אותם, מניח בסל ויחד עם חבריו החקלאים היו עולים לבית המקדש בירושלים ומביאים את הסל לכהן.

באותו מעמד החקלאי היה פותח ("וענית ואמרת") במונולוג שבו הוא מודה לאלוקים על שהוציא אותנו ממצרים והביא אותנו אל ארץ זבת חלב ודבש ולכן הוא מביא ביכורים.

מהי המטרה של מצוות ביכורים? מסביר רש"י במילים שאינן משתמעות לשתי פנים: "ואמרת אליו שאינך כפוי טובה" (תבוא כו, ג). ובלשון הרבי: "ההכרה שברכת ה' מביאה ליהודי את שפע התבואות והפירות שבשדהו ולכן הוא מעניק להקב"ה² מראשית וממיטב פירות השדה ומודה לה' על כל חסדיו". שואל הרבי: לכאורה, מה החידוש בזה? הרי "אצל יהודי קיימת הרגשה תמידית של תודה להקב"ה על חסדיו, בבני חיי ומזוני".

הכרת תודה תמידית

בכל בוקר יהודי מתחיל את היום באמירת 'מודה אני' על כך שאלוקים החזיר לו את נשמתו ונתן לו יום חדש. מיד אחר-כך הוא אומר את 'ברכות השחר', אלו שמונה עשרה³ עשרים ברכות שבהן אנו מודים לה' בפירוט על שהחזיר לנו בבוקר את כל הכוחות שלנו. 'פוקח עוורים' היא ברכה על החזרת כוח הראייה, שהרי בשינה העיניים אינן מתפקדות וחוש הראיה לא פועל. לכן, כשאנו מתעוררים ורואים שוב, אנו מודים להקב"ה על כך ואומרים "ברוך אתה⁴ פוקח עוורים".

כשאדם קם בבוקר ומסוגל להלך בקומה זקופה, ובפרט שבן האנוש הוא היחיד מכל באי עולם שמתהלך זקוף, זהו דבר שמבדיל את האדם מכל היצורים האחרים. על כך אנו מודים לה' - "זוקף כפופים". אחד הדברים הטבעיים ביותר שאדם עושה בכל בוקר זה ללבוש את בגדיו. אנו מודים לה' שיש לנו בגדים ושיש לנו את היכולת להתלבש⁵ "מלביש ערומים".

'הנותן ליעף כוח'⁶ אדם נופל על הכרית עייף ויגע ואינו מסוגל להחזיק את

עיניו פתוחות. והנה, כמה שעות מאוחר יותר, הוא מתעורר רענן ומלא מרץ. זוהי תופעה מופלאה, אבל בגלל שהיא שגרתית איננו מתפעלים ממנה. כשמתבוננים בזה, אנו מיד מתעוררים להודות לה' על כך.

'המכין מצעדי גבר' [1] כשילד לומד ללכת, זוהי שמחה גדולה אצל ההורים. הם מתקשרים לסבתא ולסבא ומספרים בשמחה שהילד עשה סוף סוף את הצעד הראשון. כמובן, ההורים מתעדים את האירוע בווידיאו ושולחים לכל המשפחה. מאידך, ישנם אנשים מבוגרים שלא מסוגלים ללכת, וישנם כאלו שאחרי תקופה ארוכה במיטה זקוקים לתרפיסט שילמד אותם עוד פעם ללכת. לכן, כשאנו מסוגלים ללכת בלי שום בעיות אנו מודים לה' על כך.

בברכת 'אשר יצר', שנאמרת בכל פעם לאחר שאנו מתפנים, אנו מודים לה' על ש"יצר את האדם בחכמה וברא בו נקבים נקבים חלולים חלולים" (אנשים צעירים אולי לא כל-כך מעריכים את ה'נס' שמתחולל בגופם הרבה פעמים ביום, אבל כל מי שהוא קצת מבוגר יודע ומרגיש את הנס[2]).

ואם-כן, אנו כל היום עסוקים בלהודות לה'. לפני האכילה אנו מברכים "המוציא לחם מן הארץ", ואחרי הסעודה, ב'ברכת המזון', אנו מודים לו שהוא "זן ומפרנס לכל ומכין מזון לכל בריותיו". לפני שאנו הולכים לישון אנו שוב מודים לה', ובעצם, תשעים אחוזים מסידור התפילה הוא תפילות שבח והודיה לקב"ה על כל הטוב והחסד.

ומוסיף הרבי:

"יתר על כן. אפילו בקרב אומות העולם המאמינות ומכירות שהקב"ה הוא בורא העולם ומנהיגו גם אצלו מצאנו הנהגה זו של מתן תודה לה' על המזון וכדומה". נשאלת השאלה: מה מיוחד בביכורים? הרי אפילו השם של עם ישראל הוא 'יהודי' מלשון הודאה "הפעם אודה את ה'" (בראשית כט, לה).

מסביר הרבי: "במצות ביכורים היהודי מבטא את רגשי תודתו להקב"ה על השפע שהעניק לו לא רק בדיבור, אלא מבטא זאת בצורה חזקה יותר, במעשים. הוא לוקח את ראשית ומיטב פירותיו [3] ומביא אותם לבית

המקדש".

כלומר; בכל יום אנחנו מודים 'באמירה', מה-שאיך-כן במצוות ביכורים אנחנו 'נותנים' תודה, אנו עושים משהו שמביע הכרת תודה. כל השנה אנו עסוקים בדיבורים, ופעם בשנה אנו מבטאים את זה במעשים, בהבאת ביכורים ומסירתם לכהן.

להוכיח במעשים

מאותו יום שהנשיא הארי טרומן הורה לשגריר ארה"ב באו"ם להצביע בעד הקמת מדינה יהודית, ישראל הינה אסירת תודה לארה"ב. ישראל מודה לארה"ב בכל עת מצוא, וכל ראשי הממשלה לדורותיהם תמיד פיהם היה מלא תודות ותשבחות לאזרחי ארה"ב ולנשיאיה על כל הטוב שהם גמלו את ישראל בתמיכה מדינית, כלכלית וביטחונית.

אין ספור רחובות, כיכרות, ומוסדות בישראל קרואים על-שם אישים מארה"ב שהושיטו סיוע לישראל. מה שמיוחד בספור של לוחמי האש הוא, שזו (כנראה) הפעם הראשונה בהיסטוריה שישראל יכולה להודות לא רק בדיבורים אלא במעשים. זוהי הפעם הראשונה שיש לישראל הקטנה הזדמנות להושיט יד ולתת כתף למעצמה הגדולה בעולם. וזוהי ההתרגשות!

בחיי היום יום עלינו לזכור שלא מספיק לומר תודה, אלא צריך גם לתת תודה. לא נצא ידי חובה בדיבורים, צריך מעשים. לכן המנהג הוא שקודם שמתחילים להתפלל בכל יום חול אנו משלשלים כמה מטבעות לצדקה, כי לא מספיק לומר תודה אלא צריך לגבות את זה במעשים. כך גם במעשה הנחת התפילין ☞ אנו מראים לאלוקים שאנחנו מוכנים לעשות משהו למענו, כמו בכל מצווה אחרת.

אנו עומדים לפני ראש השנה, ואין זמן מתאים מזה כדי להוכיח במעשים שאנחנו לא כפויי טובה, ושנחנו מעריכים את כל הטוב והחסד שהוא משפיע עלינו.

ישנו מנהג חסידי שבכל ראש השנה מוסיפים עוד מצוה או הנהגה טובה שלא עשינו אותה עד עכשיו. במעשה זה אנו מראים לקב"ה שאנו באמת מעריכים את כל מה שהוא עשה עבורנו. ואז גם הקב"ה יעשה מאמץ עבורנו וייתן לנו שנה טובה ומתוקה.

(מיוסד על מכתב כללי לר"ה וש"פ תבוא תנש"א ח"ד עמ' 290)